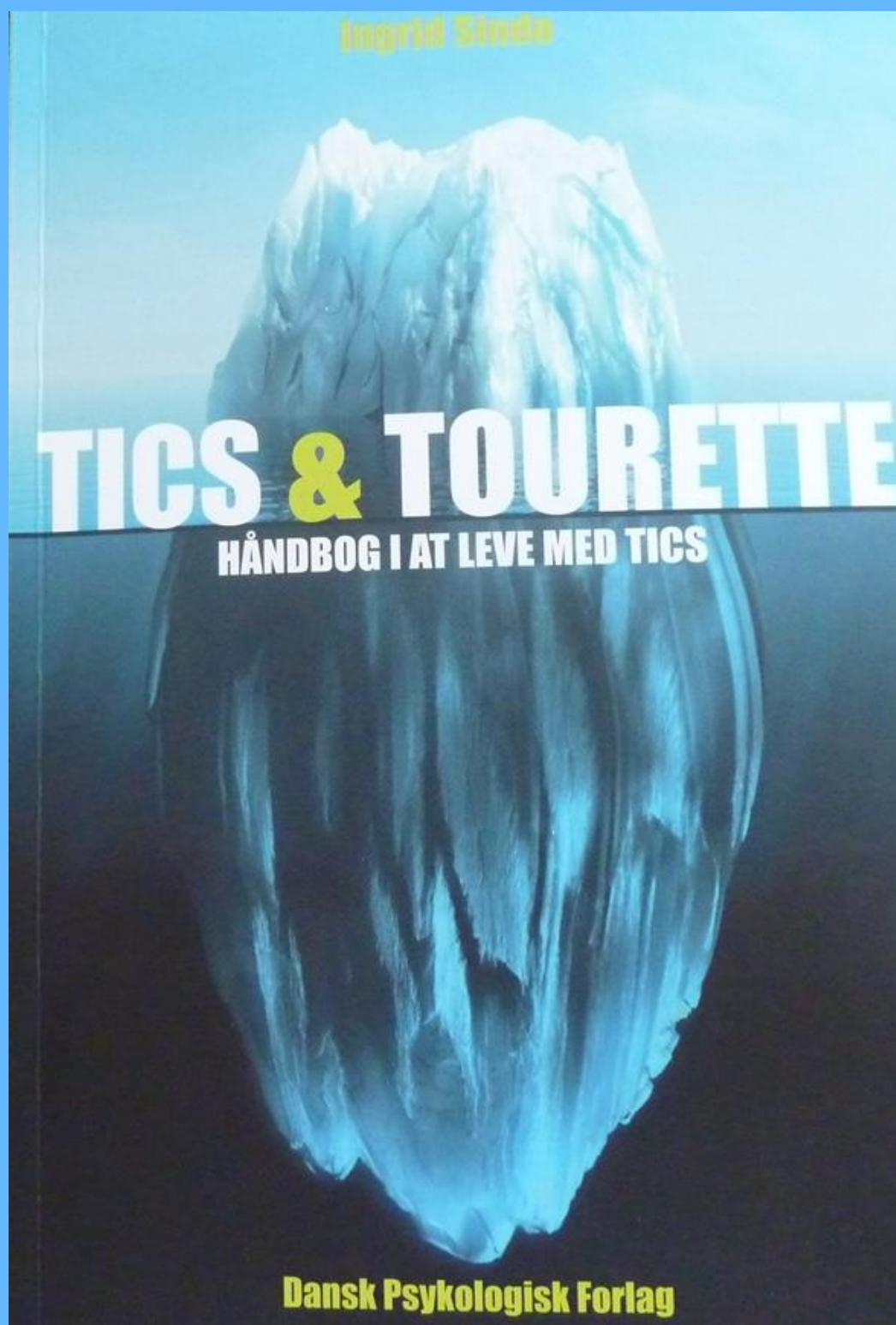

Anmeldelse: Glimrende bog om tics og Tourettes syndrom i fin formidling

Af Flemming André Philip Ravn,
lektor i psykologi

Publiceret 24. august 2014.

© Copyright: Uddrag må citeres med korrekt kildeangivelse.

- *Ingrid Sindø: "Tics & Tourette - Håndbog i at leve med tics".*
- 264 sider. Pris, uindbundet: 299 kr.
- Købere af bogen kan frit downloade bogens arbejdsskemaer.
- **DANSK PSYKOLOGISK FORLAG.** [Kan købes her.](#)

PSYKOLOGI/NEUROPSYKIATRI: Fænomenet tics har eksisteret til alle tider og i alle kulturer, men man har ikke altid vidst, hvad de skyldtes. Som med alle andre fænomener, er tics blevet fortolket ind i den pågældende kulturs kontekst. Tidligere kunne man opfatte tics som noget overnaturligt eller måske ligefrem diabolsk. I dag har man en anden tilgang til tics. Det har speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri **Ingrid Sindøs** skrevet en fin og anvendelig bog om. Tidsskriftet Epsilons redaktør, Flemming André Philip Ravn, anmelder her Sindøs bog.

INGRID SANDØ er privatpraktiserende speciallæge i børne- og ungdomspsykiatri med praksis i Sorø. Hun har i en årrække beskæftiget sig med ticlidelser som Tourettes syndrom samt ADHD. Bogen er i stor grad skrevet til mennesker i alle aldre med tics, men også til forældre til børn med tics og andre pårørende samt professionelle, der arbejder med mennesker med tics. Bogen giver en indføring i strategier og behandlingsmetoder, som har vist sig brugbare - bl.a. i forhold til at reducere tics.

I *Tics & Tourette* kan lærere, pædagoger, sagsbehandlere og psykologer finde viden, der dækker hele området for ticlidelser - præsenteret let tilgængeligt og med henblik på praktisk anvendelse. Bogen er baseret på forfatterens mangeårige erfaring med behandling af ticlidelser og samtaler med et stort antal børn og voksne, som har tics som en del af deres hverdag. Familiernes egne erfaringer indgår også i bogen i form af citater fra interviews.

Tics er et helt almindeligt forekommende fænomen, især hos 10-20 pct. af børn, og hos de fleste forsvinder ticsene igen. I andre tilfælde er ticsene noget kronisk og kan - men behøver ikke - være ledsaget af ADHD og/eller OCD

samt forskellige typer fobier. Denne gruppe omfatter op til 3 pct. af befolkningen. Forfatteren anvender begrebet ticslidelse mere generelt, mens Tourettes syndrom som specifik diagnose blot omfatter en del af dem, der har tics. Det er en kendt sag, at tics forværres ved stress og afhjælpes ved afslapning. Bogen er pædagogisk bygget op, og i løbet af 15 kapitler forklarer forfatteren de fleste aspekter af lidelsen såsom:

- Typiske forløb
- Årsager til tics
- Ledsagende diagnoser
- Personlighed og tics
- At leve med tics
- Lær dine tics at kende
- Tics i skolen
- At informere andre om tics

* * *

MENNESKER MED Tourettes kan have symptomer som tics, hvilket kan komme til udtryk som ufrivillige ansigtstrækninger, f.eks. blinken med øjnene eller spontane ryk og spjæt. Nogle mennesker, men ikke alle, der har Tourettes syndrom, kan lide at en ubændig trang til udsige eller råbe obsceniteter og sjofelheder, også når de færdes blandt andre. Forfatteren forklarer, at dette sker aldeles ufrivilligt. Ligeledes forklarer hun, hvordan Tourettes syndrom fik sit navn:

I 1825 beskrev den franske læge *Jean Marc Gaspard Itard* den første kendte patient med Tourettes syndrom. Eftersom hun var en betydningsfuld kvinde i toppen af samfundet, blev hendes voldsomme tics opfattet som et sygdomstilfælde og ikke som udtryk for fejl i hendes karakter, og det blev understreget at hendes grove ukvemsord (symptomet koprolali) stod i kontrast til hendes baggrund, begavelse og fine manerer (...)

Det blev dog ikke Itard, som kom til at lægge navn til Tourettes syndrom, men en anden fransk læge, neurologen Georges Albert Eduard Brutus Gilles de la Tourette (1859-1904), som fik til opgave af sin overordnede, professor Jean-Martin Charcot, at studere patienter med ufrivillige bevægelser på hospitalet Salpêtrière [i centrum af Paris] (p. 13).

Ingrid Sindø er privatpraktiserende børne- og ungdomspsykiater i Sorø. Klik på billedet for at besøge hendes hjemmeside (www.bupklinik.dk). Foto: Flemming André Philip Ravn.

FORFATTEREN INDELER ticsene efter type og taler bl.a.

om *bevægetics*, *lydtics* og *tanketics*. Der kan være tale om "SMÅ" ting såvel som mere spektakulære. Hun anvender ordet *ticstrang*, dvs. impulsen til at udføre et lyd- eller bevægetic, som en person *kæmper med* på det mentale plan. Jeg synes ordet lyder bedre i ental, uden flertals-S, altså *ticstrang*, men spekulerede over det, og kom frem til at substantiver i sjældne tilfælde kan sammensættes i deres flertalsform, f.eks. *børnebørnog bøndergårde*, om end det kun er få ord.

I forhold til lydtics kan forskellige forhold gøre sig gældende. Nogle af dem kan føles socialt uacceptable, hvis man f.eks. har trang til at sige bandeord eller latrinære ord. Men der findes mange slags lydtics. Ingrid Sindø forklarer dette:

En mere acceptabel gruppe af særlige tics er gentagelse af egne ord, **palilali**, eller andres ord, **ekkolali**, gentagelse af egne bevægelser, **palipraksi**, eller andres bevægelser, **ekkopraksi**, og her er hyppigheden ikke kendt. Det vækker dog stor irritation hos andre, når personen gentager sig selv eller andre, og især i sidste tilfælde kan det blive opfattet som frækhed af omgivelserne og skabe konflikter i relation til andre mennesker (p. 38).

* * *

MAN KENDER IKKE præcist årsagerne til tics og Tourettes syndrom, men i

vore dage har man en såkaldt *neurobiologisk* forståelsesramme og mener, at det må have noget med fysiologiske mekanismer i hjernen at gøre, f.eks. i forbindelse med barnets og en unges modning af hjernen.

Da symptomerne på tics af og til kan forekomme uventede eller overvældende for andre, anbefaler Ingrid Sindø, at man kan have et lille visitkort, hvorpå det kort forklares, at ticsene skyldes en neurologisk lidelse og "ikke er med vilje", altså involuntære og ikke et bevidst forsøg på at provokere. Hun skriver endvidere: "At tale om sine tics er nødvendigt, hvis man vil forebygge, at andre mennesker danner sig deres helt egen mening om ens adfærd" (p. 138).

Bogen er velskrevet og velstruktureret. Den kan tillige være velegnet til undervisning. Den har et flot og indbydende layout. Forfatteren gør meget ud af at formidle sin viden så let tilgængeligt som muligt, uden at der er tale om nogle talesprogsagtigt, og dette lykkes rigtig godt. Det er mit skøn, at mennesker der lider af en tics samt pårørende eller behandlere kan have stor gavn af denne bog, fordi den er god til at forklare lidelsen samt også er praktisk anvendelig i forhold til, hvorledes man kan håndtere tics. Endvidere handler bogens sidste to kapitler om behandling i det etablerede samt uden for det etablerede sundhedssystem. Slutteligt er bogens styrke dens fine formidling byggende på solid viden, hvilket netop er gunstigt i alle slags "patienthåndbøger".